

לקראת שבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

מתורת

הוד כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שנה ה' / גליון קעא

ערש"ק פרשת פקודי ה'תשס"ח

פתח דבר

בעזרהי"ת.

לקראת שבת קודש פרשת פקודי, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון קעא), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ובאיזהו מקומן אף עברו עריכה קלה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,

מכון אור החסידות

יוצא לאור על ידי
מכון אור החסידות

אה"ק:

ת.ד. 2033 כפר חב"ד 72915

טלפון: 03-9604-832 פקס: 03-9607-370

ארה"ב:

353 Kingston Ave., Brooklyn, NY 11213

(718) 732-9017

תוכן העניינים

מקרא אני דורש

בנוגע להקטרה והקרבה שהיו עם הקמת המזבחות ביום השמיני, איתא ברש"י שהיו ע"י משה, הגם שבציווי השי"ת לא נאמר זה; דיוקן מלשון הכתוב "העולה" בה"א הידיעה.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק ו עמ' 225 ואילך)

יינה של תורה

ביאור מה שנקראו חניות בנ"י במדבר בשם "מסעיהם"; בסברת החילוק בין עניני העולם שנבראו "בשביל ישראל ובשביל התורה" ובין עניניהם של ישראל עצמם.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק ו עמ' 235 ואילך)

חידושי סוגיות

בפלוגתת הרמב"ם והרמב"ן בגדר בנין המקדש – יקדים פלוגתתם אי גדר הבנין מסתעף מחיוב עבודה או חיוב כפ"ע, ויביא עוד פלוגתא בגדר קדושת מקדש אי המקום גורם או דהוי כתנאי צדדי/ יתלה ב' הפלוגתות, ויסיק דמר אמר חדא ומא"ח ול"פ, רק תלוי אי קאינן בחלות קדושה שע"י עבודה או בחלות קדושה עצמית לישראל.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק לו עמ' 192 ואילך)

הוספה – דרכי החסידות

אגרת קודש מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מליובאוויטש נ"ע – יוקר העבודה לקרב לבם של ישראל לאביהם שבשמים.

(אגרות קודש חלק ד עמ' קיח ואילך)

מקרא אני דורש

”העולה והמנחה” – ע”י משה או אהרן?

בנוגע להקטרה והקרבה שהיו עם הקמת המזבחות ביום השמיני, איתא ברש”י שהיו ע”י משה, הגם שבציווי השי”ת לא נאמר זה; דיוקו מלשון הכתוב ”העולה” בה”א הידיעה

א. בפרשתנו (מ, א ואילך) מפורטים דברי הקב”ה אל משה בדבר הפעולות שעליו לעשות “ביום החדש הראשון באחד לחודש”, היינו: בראש חודש ניסן שבו הוקם המשכן; ולאחר מכן מספרת התורה כיצד קיים משה בפועל את דברי ה’ ועשה את כל הפעולות שנצטווה.

אמנם, בסיפור על מעשי משה בפועל, מצינו שתי פעולות חדשות שלא מפורטים בציווי הקב”ה:

הקטרת הקטורת על מזבח הזהב – בדברי הקב”ה למשה נאמר: “ונתתה את מזבח הזהב לקטורת לפני ארון העדות” (מ, ה), ובפועל מספר הכתוב: “וישם את מזבח הזהב באהל מועד לפני הפרוכת. ויקטר עליו קטורת סמים” (מ, כו-כז). והיינו, שאף שבציווי ה’ נזכרת רק נתינת המזבח, הרי משה לא רק שם את המזבח אלא גם הקטיר עליו קטורת.

העלאת העולה והמנחה על מזבח העולה – בדברי הקב”ה למשה נאמר: “ונתתה את מזבח העולה לפני פתח משכן אהל מועד” (מ, ו), ובפועל מספר הכתוב: “ואת מזבח העולה

שם פתח משכן אהל מועד, ויעל עליו את העולה ואת המנחה" (מ, כט).

ואמנם, כיון שבציווי הקב"ה אל משה לא נזכרות פעולות אלו של הקטרת הקטורת והעלאת העולה והמנחה, פירש הרשב"ם שפעולות אלו נעשו על ידי אהרן ובניו: "ויעל עליו – אהרן ובניו את העולה ואת המנחה כל הימים". ולשיטתו צריך לומר, שבתחילה מספר הכתוב על מה שעשה משה כחלק מהקמת המשכן – שימת המזבחות, ולאחר מכן מסופר על הפעולות התמידיות של אהרן ובניו – הקטרת הקטורת והעלאת העולה והמנחה.

אמנם מדברי רש"י מבואר שלא ס"ל הכי, וזה לשונו – בפירושו הפסוק "ויעל עליו את העולה ואת המנחה": "אף ביום השמיני למילואים, שהוא יום הקמת המשכן, שימש משה והקריב קרבנות צבור, חוץ מאותן שנצטוו אהרן בו ביום". והיינו, שלדעת רש"י משה לא רק שם את מזבח העולה, אלא הוא גם שהעלה עליו את העולה ואת המנחה (אף שאין זה מפורש בדברי הקב"ה אליו).

ב. אמנם עדיין צריך עיון, כי דברי רש"י מפורשים רק ביחס להעלאת העולה והמנחה, ולא פירש רש"י דבר ביחס להקטרת הקטורת – שכאמור, גם היא אינה נזכרת בציווי הקב"ה אל משה.

[ישנה גירסא ברש"י, שמפורש בה שאהרן הוא שהקטיר. אבל כבר כתב הרמב"ן: "ואולי טעות סופרים הוא". ובטור הארוך העתיק מהרמב"ן בפשיטות "שהוא טעות סופר" (בהשמטת תיבת "ואולי").]

ואמנם, ממשמעות הדברים מובן שגם את זה עשה משה, כיון שכל הדברים נאמרו בהמשך אחד, ובפשטות כיון שברור שמה עשה את רוב הפעולות, כולל העלאת העולה והמנחה, הרי שילמוד סתום מן המפורש;

אבל צריך ביאור – למה רש"י מדגיש את זה שמה הוא ששימש רק ביחס להעלאת העולה והמנחה, ולא הקדים פירוש זה לפני כן, ביחס להקטרת הקטורת, שכבר שם היה צריך לפרש שמה עשה זאת?

ובמלים אחרות: מדוע במלים "ויעל עליו את העולה ואת המנחה" יש יותר ראייה על כך שמה הוא שעשה זאת – מאשר במלים "ויקטר עליו קטורת סמים"?

נוסף לכך, אריכות לשונו של רש"י נראית מיותרת:

אם רש"י רוצה לחדש כי אכן משה עשה גם את הפעולות הללו, היה לו לומר בקיצור: "משה הקריב". ולשם מה הוא מאריך וכותב שמדובר כאן "ביום השמיני למילואים, שהוא יום הקמת המשכן" – כבר לפני כן ברור כי כל הפרשה מדברת על אותו היום של הקמת המשכן, ומה חידוש יש במלים אלו? וגם: לשם מה הוא צריך להדגיש שיום זה הוא "יום השמיני למילואים", ולא מסתפק בעצם זה "שהוא יום הקמת המשכן"?

לקראת שבת

ז

ג. ויש לפרש:

לשון הפסוק היא "ויעל עליו את העולה ואת המנחה" – "העולה . . המנחה" בה"א הידיעה, ומשמע שהעולה והמנחה המוזכרים כאן ידועים לנו כבר מלפני כן, היינו: משבעת ימי המילואים.

ומעתה, אם נאמר שאהרן הוא זה שהקריב עולה ומנחה אלו – שוב אין אלו אותם עולה ומנחה הידועים לנו מלפני כן, שהרי בשבעת ימי המילואים הקריב משה וכהוראת שעה, ואילו כאן מדובר על הקרבת הקרבן בצורתה הסדירה על ידי אהרן! ונמצא, איפוא, כי לשון "העולה והמנחה" בה"א הידיעה, מלמדים אותנו שההקרבה כאן לא היתה על ידי אהרן, אלא היא היא אותה הקרבה הידועה לנו כבר משבעת ימי המילואים.

וזהו שדייק רש"י בלשונו: "אף ביום השמיני למילואים", הווי אומר: כהמשך לשבעת ימי המילואים שבהם הקריב משה עולה ומנחה, כך ביום זה שמהווה יום השמיני למילואים, "שימש משה" – ונמצא שאכן "העולה והמנחה" שכאן הם המשך של מה שידוע לנו מכבר, ושפיר מתאימה כאן ה"א הידיעה.

ולכן, בפסוק "ויקטר עליו קטרת" עדיין לא מוצא רש"י הוכחה ברורה מי הוא שהקטיר את הקטורת, ולכן אינו מפרש מאומה; רק לאחר מכן, בפסוק "ויעל עליו את העולה ואת המנחה", אז ברור לרש"י (מכוחה של ה"א הידיעה) ש"ויעל" מתייחס למשה, ולכן דוקא שם הוא מפרש זאת.

יינה של תורה

חניות ומסעות יחדיו

ביאור מה שנקראו חניות בני" במדבר בשם "מסעיהם"; בסברת החילוק בין עניני העולם שנבראו "בשביל ישראל ובשביל התורה" ובין עניניהם של ישראל עצמם

א. בסיום פרשתנו נאמר: "כי ענן ה' על המשכן . . . בכל מסעיהם"; ומשמעות הענין ד"בכל מסעיהם" כאן, לא קאי על נסיעות בני ישראל, אלא אחניות. (וכדמוכח מהא דכתיב ש"ענן ה' על המשכן" – דהרי הענן היה רק בשעת החניות, כדאיתא לעיל (פסוק לו) "ובהעלות הענן מעל המשכן יסעו". ונמצא, דהיכא שהענן היה על המשכן – היה זה דוקא בעת חנייתם).

ומה שהכתוב נקט הלשון "מסעיהם" – פרש"י: "לפי שממקום החניה חזרו ונסעו לכך נקראו כולן מסעות". והיינו, שהחניות לא היו ענין ומהות לעצמם, אלא רק לצורך הנסיעות, "שממקום החניה חזרו ונסעו". ולכן לא נקראו בשם 'חניות', אלא "נקראו כולן מסעות".

ולכאורה צריך ביאור:

דהנה, איתא בגמרא (עירובין נה, ב) בנוגע לחניות שבמדבר: "כיון דכתיב על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו כמאן דקביע להו דמי". והיינו, שהחניות היו באופן של קבע ("כמאן

לקראת שבת

ט

דקביע"ו). וא"כ צ"ב מדוע נקראו החניות בתור 'מסעות', מצד זה שהיו לצורך הנסיעות – והרי החניות היו באופן של קבע, וממילא, צריכים להיחשב כענין בפני עצמו ולהיקרא בשם 'חניות'?

אלא בהכרח לומר, דמה שנראו החניות "מסעות", אין זה משום חסרון בחניות מצ"ע (שהיו לזמן קצר וכיו"ב) – דמאחר שהגמ' אומרת שיש להם גדר של 'קבע', נמצא שלחניות היה חשיבות וקביעות לכשעצמם, מצד היותם חניות.

וא"כ י"ל, דמה שלמרות זאת נקראו החניות בשם 'מסעות' – הוא משום שהיה בהם (לבד מעלתם בתור חניות, גם) את המעלה של המסעות. וכפי שיתבאר לקמן.

ב. ביאור הענין:

אמרו חז"ל (הובא בפרש"י עה"ת בראשית א, א) שהעולם נברא "בשביל ישראל ובשביל התורה". ופירוש הדברים – שכל עניני עולם הזה נבראו בכדי לשמש את ישראל ושימלאו על-ידם את עניני התורה ומצוותי'.

ונמצא, שהעולם וכל עניניו מהוים רק אמצעי למילוי רצונו ית', ומשא"כ ישראל והתורה – שאין הם מהוים רק אמצעי עבור דבר אחר – אלא מציאותם היא-היא התכלית שבה חפץ השי"ת.

ג. לפי-זה, נמצא שיש חילוק בין ישראל לשאר עניני העולם – בענין העליה הרוחנית שיש בהם:

כאשר תכלית הבריאה של עניני העולם באה לידי מימוש, והם נעשים לחפצים המשרתים את הכוונה העליונה – אזי נעשית בהם עליה ע"י זה, שיצאו מהיותם חפצים גשמיים ונתרוממו להיות דברים המשרתים את הכוונה העליונה.

ברם, עליה זו נפעלת בהם רק מכאן ולהבא – לאחר שכבר נתרוממו ונעשו לצורך עניני תורה ומצות; והיינו, שבחפצים אלו יש שני מצבים שונים: (א) קודם עליה זו, כאשר החפצים הגשמיים היו בתור דבר גשמי. (ב) לאחר העליה, כאשר הדבר נהפך להיות חלק מעניני תורה ומצות.

משא"כ כאשר היהודי מתרומם ממדריגה למדריגה בעבודת ה' – אזי העליה היא מלמפרע; דהיינו, שאף המדריגה הקודמת שבה היה קודם לכן – היא גופא מתעלית להיות כפי המדריגה הנעלית.

והטעם לחילוק זה – תלוי ביסוד הנ"ל:

מכיון שהתכלית דעניני העולם הזה היא מלכתחילה "בשביל ישראל ובשביל התורה" – נמצא, דלמציאותם הגשמית בתור עניני העולם אין לה שום ענין ותכלית, אלא רק בתור

לקראת שבת

י

"הכנה" והקדמה למציאותם האמיתית (היכא דאכן ישלימו את הכוונה העליונה), וכמו ענין אחד המהווה הכנה עבור ענין שני.

ולכן, היכא דתכלית הבריאה שלהם באה לידי מימוש – אזי מציאותם הקודמת בטלה במילא, מכיון שכעת נשלמה התכלית שעבורה נעשתה ה"הכנה", ושוב אין צורך בה"הכנה". ונמצא, שהעליה בהם היא רק מכאן ולהבא.

משא"כ בנוגע לישראל, הנה מכיון שהתכלית היא (לא בענין אחר שהם מהווים אמצעי עבורו, אלא) בהם עצמם – אזי גדר מציאותם, כולל כל שאר הענינים שלהם, נחשבת להיות התכלית בעצמה.

ולכן, גם בשעה שמעמד ומצב כלשהו מהווה הקדמה והכנה למדריגה נעלית יותר, וע"י הכנה זו אכן נתעלה היהודי – אין המדריגה הקודמת מתבטלת (דאם היה זה "אמצעי" המשרת ענין אחר, אזי היכא דהתכלית נתממשה – בטל במילא ענינו של ה"אמצעי", כנ"ל); אלא מכיון שמדריגה זו (הקודמת) גופא ג"כ הוי התכלית, ובשעה זו הרי נתעלה היהודי למדריגה עליונה יותר – א"כ, המדריגה הקודמת גופא נתעלית להיות כפי המדריגה הנעלית.

ד. והשתא יש לבאר בנדון דידן:

מדברי הגמ', שהחניות היו באופן של "קבע", מוכח שלחניות היתה מעלה עצמית בתור חניות, כנ"ל. אלא שלכד זאת, היתה בהם גם את המעלה והשם של המסעות – "לפי שממקום החניה חזרו ונסעו", כנ"ל.

והביאור בזה – לפי הנ"ל:

מכיון שהחניות היו בתור הכנה והקדמה להמסעות, – נתעלו החניות עצמם להיות כפי הענין של ה"מסעות". בדיוק כפי שהדבר אצל יהודי, דכאשר מדריגה אחת מהווה הכנה והקדמה למדריגה עליונה יותר, הרי היא מתעלית להיות במדריגה הנעלית יותר. ולכן "נקראו כולן מסעות".

ובאמת, עליה זו של החניות להיות במעלת המסעות ניכרה בפועל רק בשעת המסע, שהיה לאחר החניה – אבל מ"מ, מכיון שהכוונה והתכלית של המסע היתה מלכתחילה (גם) עבור המסעות שלאח"ז, אזי בפנימיות ובהעלם היה בחניות עצמם את הענין של "מסעות".

חידושי סוגיות

בפלוגת הרמב"ם והרמב"ן בבנין המקדש

יקדים פלוגתתם אי גדר הבנין מסתעף מחיוב עבודה או חיוב בפ"ע, ויביא עוד פלוגתא בגדר קדושת מקדש אי המקום גורם או דהוי כתנאי צדדי / יתלה ב' הפלוגות, ויסיק דמר אמר חדא ומא"ח ול"פ, רק תלוי אי קאינן בחלות קדושה שע"י עבודה או בחלות קדושה עצמית לישראל

א.

יקדים פלוגתתם אי גדר הבנין מסתעף מחיוב עבודה או חיוב בפ"ע, ויביא עוד פלוגתא בגדר קדושת מקדש אי המקום גורם או דהוי כתנאי צדדי

כ' הרמב"ם ריש הל' בית הבחירה¹ "מ"ע לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש". פירוש, דלשיטת הרמב"ם עיקר גדר מצות מקדש היא עבודת המקדש, בהקרבה ובעלי' לרגל, היינו דאף גדר חיוב הבנין הוא מסתעף מחיובי עבודה במקדש, מה שצ"ל בית המוכן ומוכשר להקרבה, ולא ענין בפ"ע.

(1) וכן בסהמ"צ שם (מ"ע כ). וראה שם שרש יב.

לקראת שבת

ובזה איפליג על הרמב"ן – כידוע ומבואר כבר כמ"פ, מחלוקתם בזה (ראה בארוכה לקו"ש חי"א ע' 116 ואילך – ביאור עומק סברתם, ולשיטתייהו בזה בכמה פרטים. ועוד) – דהרמב"ן ס"ל (כמ"ש בפירושו על התורה, ר"פ תרומה): "עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון² כמו שאמר (תרומה כה, כב) ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת על כן הקדים הארון והכפורת בכאן (בפ' תרומה) כי הוא מוקדם במעלה כו', אבל משה הקדים בפרשת ויקהל (לה, יא ואילך) את המשכן ואת אהלו ואת מכסהו וכן עשה בצלאל (לו, ח ואילך). לפי שהוא הראוי לקדם במעשה". היינו, דגדר הבנין הוא חיוב בפ"ע להיות מקום שהקדושה שורה בו.

[ובביאור תורף דברי הרמב"ן ומה שרצה לחדש בזה נ"ל, דהנה, הרמב"ן ס"ל (ריש פרשת ויקהל) דציווי הקב"ה למשה על עשיית המשכן (בפ' תרומה) ה' לפני חטא העגל וציווי משה לישראל (בפ' ויקהל) ה' אחר החטא וסליחתו, למחרת יוה"כ³, וכיון שכן ה' מקום לפרש דבציווי ה' למשה הקדים הארון והכפורת כי לפני חטא העגל ה' עיקר המכוון בבנין המשכן לצורך השראת השכינה, והו"ע הארון והכפורת, אבל אח"כ כשחטאו בעגל⁴ ה' תוכן המשכן בשביל הכפרה על חטא העגל, שזהו בעיקר על ידי העבודה במשכן, הקרבת הקרבנות⁵, ולכן אפשר לומר שלכן בפ' ויקהל לא הקדים משה הארון והכפורת, להורות שמענתה עיקר החפץ במשכן אינו השראת השכינה אלא הכפרה על חטאים כו';

וכדי לשלול סברא זו מבאר, שטעם השינוי ש"משה הקדים בפרשת ויקהל את המשכן כו' וכן עשה בצלאל" הוא "לפי שהוא הראוי לקדם במעשה", שמזה מובן, שגם לאחר חטא העגל נשאר ענינו העיקרי של המשכן היותו "מקום מנוחת השכינה שהוא הארון".

וכן מובן מדברי הרמב"ן (בריש פ' ויקהל), שציווי זה "יתכן שהי' זה ביום מחרת רדתו ואמר לכולם ענין המשכן אשר נצטווה בו מתחלה קודם שבור הלוחות, כיון שנתרצה להם הקב"ה ונתן לו הלוחות שניות כו' הנה חזרו לקדמותם ולאהבת כלולותם וכידוע שתהי' שכינתו בתוכם כענין שצוהו תחלה כמו שאמר (תרומה שם, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ולכן צוה אותם משה עתה ככל מה שנצטווה מתחלה".

והנראה לחדש עוד בביאור הפלוגתא, דאזלו בזה לשיטתייהו לענין אחר בגדר קדושת מקדש. דהנה, הרמב"ן בהמשך דבריו (ר"פ תרומה) מבאר גדר ענין השראת השכינה במשכן:

(מ"ע כ.) מבאר כן, ומתיר עפ"י הסתירה בדברי הרמב"ן, דכיון שהרמב"ן מודה דכל תכלית בנין המשכן ה' בעיקר הארון א"כ מדוע מנה עשיית הארון וכפורת מצוה בפ"ע (שם בהשגותיו לשהמ"צ להרמב"ם מ"ע לג), מלבד מצות בנין ביהמ"ק (שם מ"ע כ.). אבל ע"פ מ"ש בפנים בפירושו הרמב"ן אא"פ לפרש כן, ראה לקו"ש חי"א ע' 118 ואילך ובהערה 25 שם.

(2) ראה גם תנחומא פרשת ויקהל ז. וראה שם ו. שמור"ר פ"ג, ב. ועוד.

(3) וכדעת זח"ב קצה, א.

(4) ראה תורת משה להח"ס תרומה (שם, י) ומלבי"ם שם, שמבארים השינוי ע"פ הנ"ל, דעשייתו היתה אחר חטא העגל.

(5) בס' חמדת ישראל (קונטרס נר מצוה ס"ו

לקראת שבת

יג

"וסוד המשכן הוא שיהי' הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר וכמו שנאמר שם (משפטים כד, טז) וישכן כבוד ה' על הר סיני וכתוב (ואתחנן ה, כא) "הן הראנו ה' אלקינו את כבודו ואת גדלו" וכן כתיב במשכן "וכבוד ה' מלא את המשכן" והזכיר במשכן שני פעמים (סוף פרשתנו מ, לד-לה) "וכבוד ה' מלא את המשכן כנגד את כבודו ואת גדלו". ובסוף פרשתנו כתב: "וכבוד ה' מלא את המשכן כי תוכו מלא הכבוד כי הכבוד שוכן בתוך הענן תוך המשכן כענין שנאמר בהר סיני (יתרו כ, יח) אל הערפל אשר שם האלקים".

ומבואר בספרים⁶, דכוונתו בזה לבאר גדר קדושת משכן ומקדש (וכמו שהביא שם גם כמה פסוקים בנוגע לביהמ"ק) – שנחלקו בזה כבר הרמב"ן והרמב"ם:

לדעת הרמב"ם⁷ אין לומר שמקום המקדש עצמו נעשה מקודש בקדושת שכינה, שהרי שכינה אינה בגדר מקום, רק מקום המקדש הוי מקום המוכשר שיעבור על ידו גילוי השכינה, אבל לא שהוא עצמו נעשה מקום המקודש בקדושת שכינה, פירוש דהמקום הוא רק בגדר תנאי שאין הקדושה שורה אלא כשישנו למקום זה, אבל אין המקום מעצמיות הדבר [וכהא⁸ דאין נבואה שורה אלא בא"י, דנבואה היא השגה בבחי' ראי' רוחנית שאין הדבר הנראה בגדר מקום, וודאי א"א לומר דהמקום גורם ממש, ואעפ"כ אין ראי' זו מתגלה לנביא אלא בא"י בלבד – היינו דהוא תנאי שא"א בלא זה].

אבל הרמב"ן ס"ל⁹ דמקום הבית עצמו נתקדש בקדושת שכינה והמקום גורם, היינו דהשכינה הי' במקום המקדש עצמו, וע"ד משכן השכל במוח, שהשכל מלובש במוח והמוח משיג את השכל.

ב.

יתלה ב' הפלוגתות, ויסיק דמר אמר חדא ומא"ח ול"פ, רק תלוי
אי קאינין בחלות קדושה שע"י עבודה או בחלות קדושה עצמית לישראל

והנה מזה שברמב"ן מבאר ענין קדושת המקום עצמו בקדושת שכינה (כבוד ה') בהמשך לדבריו דעיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון, מסתברא, דשיטתו

הרד"ק (ראה פירושו עה"פ מ"א ח, כז), ועוד —
כהובא בדרושים שבהערה הקודמת].

(8) הובא בדרושים הנ"ל.

(9) ראה דרושים הנ"ל, שהובא שם הרמב"ן הנ"ל
דסוף פרשתנו, ודברי הרמב"ן בשער הגמול "בענין
גן עדן התחתון" — "גם המקום ההוא נכבד מכל

שאר מקומות העולם השפל כו' וע"כ יראו בו
מראות אלקי' משאר מקומות הארץ כאשר אנחנו
מאמינים שא"י וירושלים כו' וכ"ש בהמ"ק כסא
ה' וכענין שנאמר (ויצא כח, יז) מה נורא המקום

(6) אוה"ת ויצא קעת, א ואילך. ביאורה"ז להצ"צ
ויצא ע' קג ואילך. סה"מ תר"ל ע' סג ואילך. ועוד
[והובא במקומות הנ"ל מעבודת הקודש ח"ג פנ"ה.
כוזרי מאמר ב ס"ח, ס"י וסי"ד. עיקרים מאמר ב
פ"ז. ועוד]. וראה גם סה"מ פר"ת ע' קפד ואילך.
תרפ"ז ע' פג ואילך. לקו"ש ח"ט ע' 141 ואילך.

(7) מו"נ ח"א פכ"ה וכו"ה דעת הרס"ג (האמונות
והדעות מאמר ג פ"י. וראה גם שם מאמר ב פ"ח^א).

א כ"ה בהדרושים שם. ובדפוס שתח"י הוא בפ"א.

לקראת שבת

בגדר מטרת המשכן ושיטתו באופן השראת השכינה בו תלויות זב"ז. וגם הרמב"ם דפליג עליו בב' ענינים אלו, מסתבר ששיטתו בשניהם מיוסדת על אותו הדבר.

ויש לבאר קשר הענינים, ובפשטות:

הרמב"ן כ' ד"עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה (שהוא הארון), לפי שס"ל דהשראת השכינה במקדש אינה רק בגדר תנאי, אלא דמקום המקדש עצמו נתקדש בקדושת השראת שכינה, ולכך שפיר שייך לומר דעיקר החפץ הוא מקום מנוחת השכינה, דהא מנוחת השכינה שייכת היא לגוף מקום המקדש;

משא"כ להרמב"ם ש' דעיקר מצותו של עשיית המשכן הוא רק מגדר בית המוכן להקרבת קרבנות ואליו תהי' הליכה לרגל, לשיטתו אזיל, דהשראת השכינה במקדש היא רק בגדר תנאי מה שעל ידו תבוא השכינה לשרות בישראל¹⁰ הבאין שמה, שעולין לרגל או מקריבין קרבנות, ועל ידו עובר הדיבור והנבואה למשה וכמ"ש "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת".

מיהו ביאור זה אינו די, שהרי גם לדעת הרמב"ן השראת השכינה במקדש ודאי אין במקום לבדו גורם ואינה מצד מקום המקדש עצמו, אלא זהו בשביל ישראל, וכפי שהאריך הרמב"ן (בר"פ תרומה), דלאחר מ"ת "וישראל קבלו עליהם לעשות כל מה שיצום כו' מעתה הנה הם לו לעם כו' גוי קדוש והנה הם קדושים ראויים שיהי' בהם מקדש להשרות שכינתו ביניהם ולכן צוה תחלה על דבר המשכן שיהי' לו בית בתוכם מקודש לשמו ושם ידבר עם משה ויצוה את בני ישראל" (וממשיך "והנה עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון כו").

ונמצא שגם לדעת הרמב"ן עיקר השראת השכינה במקדש אינה אלא בשביל ישראל¹¹, אלא שפלוגתתם היא, שלדעת הרמב"ם עיקר ענין המקדש הוא בשביל העבודה דישראל (הקרבת קרבנות כו'), ואילו לדעת הרמב"ן, עיקרו הוא בשביל השראת השכינה בישראל.

ותו, הא נתבאר במ"א (לקו"ש ח"ד ע' 1346 הערה 24) בנוגע לפלוגתת הרמב"ם והרמב"ן בעיקר תכלית המקדש, דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, שהרי מקרא מלא דיבר הכתוב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", היינו דזהו גדר ציווי הבנין, ורק שהרמב"ם בספר הלכה שלו (וכן בספר המצות), דמייירי בהדינים והלכות שבזה, היינו גדר הציווי להאדם – מדבר בתוכן ענין המצוות שנצטוו ישראל לעשות בביהמ"ק, והרמב"ן מדבר בגדר ענין וחפץ אשר בהמשכן עצמו, שהוא ושכנתי (ולא גדר הציווי שבו להאדם), השראת השכינה שהיתה בו מלמעלה, וזה הי' בעיקר ע"י הארון.

כלימור משה בסניני כענין שכתוב (תרומה כה, מ) אשר אתה מראה בהר".

הזה אין זה כ"א בית אלקי' וזה שער השמים תלה נבואתו הבאה אליו כו' מן המקום ההוא כו'

לקראת שבת

טו

וע"פ הנ"ל שב' הפלוגתות תלויות זב"ז, מסתבר לומר, שגם בהפלוגתא הב' אם השראת השכינה היתה המקום עצמו או רק על ידו, הרי מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי.

ויש לומר תוכן הענין בזה בעמקות יותר, דהנה בקדושת ישראל איכא ב' פרטים, מה שמקודשים בעצם, ומה שאיכא חלות קדושה ע"י עבודה שבמקדש. וזהו החילוק בין מ"ש הרמב"ם והרמב"ן, דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, וכל אחד מיירי בחלות קדושה אחרת: הרמב"ם קאי בקדושה שע"י קרבנות כו', והרמב"ן קאי בחלות קדושה שישנה כבר מקודם בישראל, דבשביל זה הוא בנין הבית.

ואף בהבנין עצמו לא איפליגו כאן, דכל אחד מיירי בחלק אחר שבבנין:

חלות הקדושה שמייירי בה הרמב"ם, שייכת בעיקר גבי מקום העבודה – העזרה וההיכל; ומה שישנה עוד קדושה שאינה תלויה ע"י עבודת מקדש, והוא בקדש הקדשים, שאינו מקום עבודה ואין נכנסים שם כל השנה כולה (רק כה"ג ביום הכפורים בלבד)¹², וכו גופא – בארון, שלא הי' בו עבודה¹³, וכל ענינו הוא מקום מנוחת השכינה – זוהי דעת הרמב"ם.

ג.

ע"פ הנ"ל יש לבאר עוד פרט לפי דעת הרמב"ן בנוגע לבית שני, דלכאורה צ"ע: מאחר שלא הי' בו ארון, הרי חסר בעיקר החפץ שבמקדש, מקום מנוחת שכינה, שהוא הארון?

ולבד מזה הא אמרו בב"ב (ג, סע"א ואילך) דמ"ש (חגי ב, ט) "גדול יהי כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון", פירושו, שבית המקדש השני הי' גדול יותר בבנין ובשנים מבית הראשון. ואינו מובן, כיון שבבית שני הי' חסרים בו ה' דברים¹⁴, ובראשם הי' חסר הארון שבו הוא "עיקר החפץ" של המקדש, איך שייך להשוות בית שני לבית ראשון בקדושת מקדש שבו שענינה "ושכנתי בתוכם", וכ"ש וק"ו – לומר שהוא גדול ממנו בבנין ובשנים, דאיזה ערך יש לקיום הבית בשנים ובבנין לגבי עיקר גדר הבנין שהוא "מקום מנוחת השכינה שהוא הארון"?

אלא, שענין "מנוחת השכינה שהוא הארון" עיקר גדרו הוא היותו סתום ונעלם, שאינו

---

13 ראה לקו"ש ח"ד ע' 1346-7 בהערות. וראה צפע"נ עה"ת (ר"פ תרומה. פרשת ויקהל לז, א) דהארון לא הי' בגדר כלי שרת.
14 יומא כא, ב. ירושלמי תענית פ"ב ה"א. ובכ"מ.

---

10 ראה גם חינוך מצוה צה.
11 להעיר מרמב"ן תצוה כט, מו. בחיי שם.
12 כלים ספ"א. רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז הכ"ב.

לקראת שבת

שייך דוקא לעבודתם שבגלוי, ולכן בבית שני אף שלא הי' בו הארון באופן גלוי בקדה"ק, מ"מ הי' באופן של גניזה בקדה"ק גופא, וע"ד דאיתא בגמרא (יומא נג, סע"ב ואילך) לחד מ"ד ארון במקומו נגנזו וכמ"ש (מ"א ח, ה) "ויהיו שם עד היום הזה", וכפי שהאריך ברמב"ם¹⁵ "בעת שבנה שלמה את הבית וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום לגנזו בו הארון למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות ויאשיהו המלך צוה וגנזו במקום שבנה שלמה".

ונמצא שענין ושכנתי בתוכם, השראת השכינה דקדושת ישראל, הרי בבית שני לא רק שלא הי' חסר בזה אלא הי' במעלה יתירה, כי זה גופא שהארון הי' באופן של גניזה בקה"ק¹⁶ מורה על דרגא נעלמת יותר בהשראת השכינה¹⁷.

הירח (שער לו) פ"ב. לקו"ת ר"ה ס, ב. ובכ"מ) שדרגת השכינה שבבית שני היא למטה יותר (ה' תתאה) מהגילוי שבזמן בית ראשון (ה' עילאה) [והמעלה שבבית שני שאז היו ישראל במדריגת בעלי תשובה הוא מצד מעלת זיכוך ועליית המטה ששייכת יותר למציאות העולם — ראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 27 ואילך. 62 ואילך. ועוד], הרי זהו בגילוי, אבל בפנימיות הרי מזה גופא שהוא שייך לבע"ת מובן שהוא אור עצמי יותר — ראה לקו"ש שם (ע' 27 ואילך) הערה 20, 26.

15 רפ"ד דהל' ביהב"ח. וראה בארוכה לקו"ש חכ"א ע' 158 ואילך.

16 ראה בארוכה לקו"ש שם (ס"ה ואילך), כביאור דברי הרמב"ם דגניזת הארון הוי חלק מבנין הבית וקה"ק, וכן נקבע מלכתחילה בבנין הבית. וראה בהמובא שם מתוס' הרא"ש להוריות יב, א. צפע"נ עה"ת הפטורת פרשתנו, שזהו מה שאמר שלמה (מ"א ח, כא) ואשים שם מקום לארון.

17 ואף שברז"ל הנ"ל (הערה 14) וביומא ט, סע"ב ואילך) איתא שלא הוי שריא שכינה במקדש שני, ומבואר בתניא (פנ"ג. וראה ע"ח שער מיעוט

דרכי החסידות

אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ
מליובאוויטש נ"ע בענייני עבודת השי"ת

חיזוק היהדות

"כשם שבארץ שהיא האדמה הרי יש בה כמה וכמה חפצים ודברים יקרים כזהב וכסף וכל מיני מתכות, הנה כמו"כ בני ישראל נק' ארץ חפץ שיש בהם כמה חפצים יקרים באהבת השי"ת ויראתו ומדות טובות, ואין דבר גילוי המדות הטובות תלוי אלא במעורר"

ב"ה ו' אלול תרצ"ז

פערכטאלדסדארף

ידידי וו"ח אי"א מוה"ר יוסף שי' שו"ב

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"ב לחדש העבר, ת"ל אשר נסתדר במעט, והשי"ת יזמין לו פרנסתו בריוח ובמנוחה שיוכל לשקוד בתורה ובעבודת החזקת היהדות והתחזקות בדרכי החסידות.

אין לך דבר העומד בפני התעמולה

עבודה זו – החזקת היהדות והרבצת תורה ויראת שמים – דורשת מסירת נפש, וכשעובדים במסירת נפש הנה, בעזרתו ית', פועלים בהתעוררות לבן של ישראל ומתקרבים אל התורה וקיום המצות.

לקראת שבת

כבר נתברר במופתים חותכים, בנסיון בפועל, כי אין לך דבר העומד בפני התעמולה הבאה במועצות ודעת איך לקרב לבן של ישראל.

תעמולה זו באה באופנים שונים, לפעמים בקירוב הדעת באהבה ואחוה, לעורר בדברי מוסר במשלים ודוגמאות המרככים את הלב, ולפעמים בדברי כבושים השוברים את הלב, אשר גם אז, כשאומרים דברי כבושים, צריכים להיות הדברים נאמרים באהבה וחיבה, כמבואר בד"ה אם רוח המושל וברית כרותה לעבודה זו שאינה חוזרת ריקם.

כל אדם צריך לדעת נאמנה, כי מה' מצעדי גבר כוננו, וכל מדרך כף רגלו של אדם, הוא ע"פ גזרת ההשגחה העליונה, שבביל כוונה של תועלת הרבים להחזקת היהדות והרבצת תורה אור.

מדוע נקראו ישראל ארץ חפץ?

ואל יאמר האומר, הרי אני נמצא בסביבה כזו, שא"א לי לפעול ולעשות, ואלו הייתי בסביבה אחרת הייתי פועל ועושה, כי בכל מקום מושב בני ישראל יכולים לפעול ולעשות להאיר אור תורה ומצוה.

לב ישראל חי הוא, ומתעורר לקול מעורר לתורה וקיום המצוות.

ידוע הוא מאמר מורנו הבעש"ט נ"ע, אשר אמר הטעם, מדוע נק' בני ישראל בשם ארץ חפץ כמ"ש כי תהיו אתם לי ארץ חפץ, דכשם שבארץ שהיא האדמה הרי יש בה כמה וכמה חפצים ודברים יקרים כזהב וכסף וכל מיני מתכות, הנה כמ"כ בני ישראל נק' ארץ חפץ שיש בהם כמה חפצים יקרים באהבת השי"ת ויראתו ומדות טובות, ואין דבר גילוי המדות הטובות תלוי אלא במעורר.

הכל תלוי ברצון החופר וסבלנותו

דבר ברור הוא, אשר בכל חלקי האדמה נמצאים מעינות מים חיים, וההבדל הוא רק בקירוב וריחוק, שישנם מקומות כשחופרים ד' או ה' אמות בעומק, כבר נובעים מים חיים וכשחופרים עוד אמה ושתיים מתגלה המעין, ולפעמים צריכים לחפור חמשים אמה ויותר, עד אשר מגיעים אל המעין, וא"כ הלא הכל תלוי בהחופר וכחו סבלנותו ומתינותו.

הרצון הוא כח עליון הגוזר ומפקד על כל הכחות ומכריחם לעשות ולקיים כפי רצונו ולפעול כפי פקודותיו, ולכן גזרו אומר אין לך דבר שעומד בפני הרצון, וא"כ איפוא עיקר העבודה הוא, לעורר את הרצון לפעול ולעשות, הן בעצמו לקבוע עתים לתורה, והן בזולתו לעוררו על כל דבר הטוב ומועיל בשמירת המצוות המעשיות, ובקביעות עתים לתורה, ובמדות טובות באהבת ישראל.

